

III. ANALIZA WNĘTRZA GMINY SIEMYŚL

10. Charakterystyka rozwoju gminy – rys historyczny

Według przeprowadzonych badań archeologicznych najdawniejsze ślady osadnictwa pochodzą z okresu neolitu. Teren gminy porośnięty był zwartymi w większości kompleksami leśnymi, których wykarczowanie nastąpiło dopiero w późnym średniowieczu wraz z rozwojem osadnictwa.

Badania wskazują na występowanie już w okresie wczesnego średniowiecza osadnictwa w rejonie obecnych wsi: Charzyno, Niemierze, Nieżyn, Unieradz, Byszewo, Kędrzyno, Świecie Kołobrzeskie i Siemyśl.

Do badań wytypowano 24 stanowiska archeologiczne, z których największa ilość położona jest w obrębie Siemyśla (4), Nieżyna (4), Świecia Kołobrzeskiego (7) i Morowa (5). Ponadto pojedyncze stanowiska w rejonie: Charzyna, Niemierza, Byszewa i Trzynika. Istniejące ślady osadnictwa pochodzą z czasów wczesnośredniowiecznych, z czasów kultury łużyckiej i pomorskiej, a nawet z czasów rzymskich. Poza zabytkowymi kościołami, wymagającymi renowacji brak jest zabytków kultury materialnej mogących stać się pretekstem dla rozwoju turystyki.

Dzieje Siemyśla i okolicznych osad są nierozzerwalnie związane z rozwojem Kołobrzegu.

W miarę upływu czasu na Ziemi Kołobrzeskiej wzrastało znaczenie handlu lądowego, który stawał się alternatywą dla niebezpiecznego handlu morskiego. Powstało tu wiele szlaków kupieckich świadczących o rozwoju aktywności gospodarczej na tym terenie.

Na przełomie XIX i XX w. typowym elementem wiejskiego krajobrazu były duże majątki ziemskie - folwarki.

Rozwój lokalnego przemysłu, rzemiosła i usług przypada na początek XX wieku, jednak wieś Siemyśl zachowała typowo rolniczy charakter, ponieważ znaczna liczba mieszkańców utrzymywała się nadal z rolnictwa.

Siemyśl nie doznał wielu zniszczeń wojennych i zachował charakter jednego z centrów lokalnego życia społecznego. Proces polonizacji przebiegał sprawnie. Większość osadników przybyła z Polski centralnej i tzw. "ściany wschodniej".

Przeobrażenia społeczno-ekonomiczne i polityczne w kraju przyczyniły się do powstania nowego modelu wsi uspołecznionej. Sektor uspołeczniony typowy dla gospodarki socjalistycznej reprezentowały Państwowe Gospodarstwa Rolne, które przejęły dawne zabudowania folwarczne jako bazę gospodarczą i zatrudniały do pracy najemnych pracowników. W Kędrzynie, Trzyniku i Białokurach miały siedzibę Państwowe Gospodarstwa Rolne zatrudniające najwięcej ludzi z okolicy.

Przełom polityczno-gospodarczy w 1989 roku doprowadził do zmian struktur gospodarczych i społecznych oraz do uruchomienia wolnorynkowych zasad gospodarowania. Nastąpił upadek uspołecznionych gospodarstw rolnych, które przeszły do Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, poszukującej dzierżawców mogących powstrzymać dekapitalizację majątku. Restrukturyzacja przedsiębiorstw doprowadziła do redukcji zatrudnienia i gwałtownego wzrostu bezrobocia w gminie. Likwidacja PGR z jednej strony i pogarszająca się w ostatnich latach opłacalność produkcji rolnej pogłębiły istniejące rozwarstwienie pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi.

11. Stan obecny gminy

Gmina Siemyśl leży na południe od Kołobrzegu w odległości około 17 km. Centralną miejscowością w gminie jest Siemyśl. Odległość pozostałych miejscowości od Urzędu Gminy w Siemyślu nie przekracza 10 km. Gmina pokryta jest stosunkowo gęstą siecią dróg zapewniającą dostępność do terenu gminy i jej skomunikowanie z miejscowościami sąsiednimi takimi jak: Kołobrzeg, Gościno, Trzebiatów, Rymań i Brojce. Występuje naturalne ciśnienie gminy w kierunku stolicy powiatu - Kołobrzegu. Potwierdza to także rozwój sieci osadniczej obserwowany w okresie ostatniego dziesięciolecia (Charzyno i Nieżyn).

11.1. Sieć osadnicza i infrastruktura społeczna

Gmina Siemyśl podzielona jest na 11 sołectw. Większość miejscowości posiada zwartą zabudowę. W zasobach komunalnych gminy znajduje się tylko 3% mieszkań. Większość mieszkań stanowi własność prywatną. Jednak aż 80% mieszkań pochodzi z okresu przed 1945 r. i jest znacznie zdekapitalizowana. Pomimo bardzo powolnego przyrostu liczby ludności wskaźnik liczby mieszkań na jedno gospodarstwo domowe pogorszył się. Dodatkowo w okresie ostatniego dziesięciolecia zaznaczył się znaczny spadek liczby nowych budynków.

Dane historyczne wskazują na większe zainteresowanie osadnictwem w miejscowościach Siemyśl i Charzyno w stosunku do pozostałych miejscowości. Gmina ze względu na ograniczone środki budżetowe nie prowadzi budownictwa mieszkaniowego.

Wszystkie obiekty związane z infrastrukturą społeczną skupione są w Siemyślu i Charzynie. Ponadto w Trzyniku działa Ośrodek Pomocy Społecznej "MONAR"-u oraz schronisko dla koni w Nieżynie.

W zakresie oświaty istniejąca baza szkolna zabezpiecza potrzeby gminy pod warunkiem zapewnienia dowożenia dzieci do szkoły. Wyposażenie szkół jest niewystarczające do potrzeb i roli jaką mają do odegrania szkoły w środowiskach wiejskich.

W gminie funkcjonuje tylko jeden ośrodek zdrowia. Poziom dostępności podstawowych usług medycznych jest niewystarczający. Przyszłe działania w tym zakresie są trudne do określenia ze względu na kształtowanie się funkcji lekarza rodzinnego i zmianę funkcjonowania służby zdrowia.

Zapewnienie dostępu do kultury i organizacji wolnego czasu są niewystarczające. Przy braku problemów lokalowych wyraźnie odczuwa się brak środków na finansowanie przedsięwzięć w zakresie kultury i wypoczynku.

Podstawowym zapleczem dla sportu i rekreacji jest sala sportowa i boiska piłkarskie. Jednak życie sportowe i poziom sportu w gminie w dużej mierze zależą od poziomu zajęć sportowych w szkole.

11.2. Otoczenie społeczne i kulturowe

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Należy uznać, że zakres ochrony zdrowia jest niewystarczający. Ośrodek Zdrowia w Siemyślu wymaga doinwestowania w celu zapewnienia pełnego zakresu podstawowych usług medycznych. W ostatnim okresie z trudem, dzięki staraniom gminy udało się otworzyć w Siemyślu aptekę. Brak jest punktu medycznego i aptecznego w Charzynie. Niewielka gęstość zaludnienia w gminie i niskie dochody ludności powodują, że pomimo bliskości Kołobrzegu, szczególnie starsi mieszkańcy mają utrudniony dostęp do podstawowej opieki medycznej. Należy podkreślić, że pomimo powszechnego w Polsce sprzeciwu społecznego przeciwko lokalizacji ośrodków dla osób uzależnionych, na terenie gminy działa Ośrodek Pomocy Społecznej "MONAR"-u.

Edukacja

Dostęp do oświaty zapewniają 2 szkoły podstawowe (6 klas) w Siemyślu i Charzynie oraz gimnazjum w Siemyślu. Ponadto w Siemyślu funkcjonuje przedszkole. Istniejące szkoły pokrywają potrzeby gminy w zakresie oświaty podstawowej. Problemem typowym dla większości gmin w Polsce jest jednak dowożenie uczniów do szkół. Wobec powszechnego trendu spadku dynamiki przyrostu ludności w kraju i w gminie, obecne szkoły zapewnią pokrycie potrzeb w okresie objętym planowaniem. Szkoły, jako ośrodki kształcenia dzieci oraz "ogniska krzewienia kultury" na terenach wiejskich wymagają doinwestowania w pomoce naukowe, sprzęt (komputery), biblioteki, oraz w wyposażenie techniczne (sala gimnastyczna, stołówki, boiska, itp.). Szkoły spełniają także ważną funkcję integracji środowisk wiejskich tworząc wraz z ośrodkami kultury i bibliotekami infrastrukturę oświatową gminy.

Bezpieczeństwo publiczne

Nad bezpieczeństwem publicznym czuwa posterunek policji w Siemyślu. Straż Pożarna działa w Siemyślu, Charzynie i Świeciu Kołobrzesckim. Z udostępnionych materiałów wynika, że zabezpieczenie przeciwpożarowe gminy jest właściwe, chociaż oczywistym jest fakt znacznych potrzeb policji i straży pożarnej w zakresie sprzętu i wyposażenia.

Działalność kulturalna

Na terenie Gminy Siemyśl działają dwa kluby młodzieżowe. W tych placówkach przez cały rok organizowane są imprezy kulturalne i rozrywkowe. Naprzeciw takim imprezom wychodzą władze gminy zapewniając w budżecie środki na te cele.

Również biblioteki działające w poszczególnych miejscowościach gminy prowadzą działalność kulturalną. Dla szkół podstawowych i przedszkola organizowane są turnieje recytatorskie, np. "Ptaki i Ptaszki

Polne”. Celem głównym takiego turnieju jest poszerzenie horyzontów myślowych poprzez poszukiwanie wartościowej literatury, pogłębianie wzajemnych przyjaźni dzieci z różnych środowisk.

Przy szkołach działają Zespoły Instrumentalno-Wokalne mające w swoim repertuarze piosenki i utwory dziecięce. Dotychczasowe osiągnięcia to: 2 złote i 5 brązowych lir w Wojewódzkim Przeglądzie Zespołów Muzycznych.

Przez cały rok organizowane są imprezy okolicznościowe, takie jak: majówki, festyny oraz zawody sportowo – pożarnicze. Do osiągnięć młodzieżowych drużyn pożarniczych należy zajęcie I miejsca w Turnieju Powiatowym i Wojewódzkim pod hasłem “Młodzież Zapobiega Pożarom”.

Działalność sportowa i rekreacyjna

Na terenie Gminy Siemyśl działalność sportowa prowadzona jest przez 2 kluby sportowe zarejestrowane w Sądzie Wojewódzkim oraz Szkoły Podstawowe w Siemyślu i Charzynie, prowadzące zajęcia sportowe z dziećmi w ramach SKS.

Klub Sportowy “Jantar” Siemyśl zrzesza 62 członków, w tym 45 osób ćwiczących zarejestrowanych w OZPN. Istnieją tutaj dwie sekcje piłki nożnej.

Klub Sportowy “TEK-WONDO” z siedzibą w Siemyślu posiada 20 członków, w tym 12 ćwiczących.

Na terenie gminy znajdują się następujące obiekty sportowe:

- 1 hala sportowa w Siemyślu
- 4 boiska do piłki nożnej
- 2 boiska do piłki ręcznej
- 1 kort to tenisa ziemnego.

Sztandarową imprezą sportową jest **ogólnopolski wyścig kolarski o puchar Wójtów Gmin Gościno, Siemyśl i Rymań**, który w 1999 r. był zorganizowany po raz czwarty. Bierze w nim udział ponad 150 zawodników, w tym byli medaliści mistrzostw świata i olimpiad.

Ze względu na brak atrakcyjnych walorów turystycznych rekreacja i turystyka na terenie Gminy Siemyśl prowadzona jest na małą skalę. W ostatnich latach na terenie gminy wybudowano kilka stawów rybnych i we wsi Nieżyn utworzono dwa płatne łowiska ryb, położone atrakcyjnie za lasem. W tym roku planowane jest otwarcie pola biwakowego w Nieżynie, przy łowisku ryb.

12. Analiza wnętrza gminy na podstawie warsztatów

Przebieg warsztatów

Warsztaty odbyły się w dniach 27 i 28 października 1999 roku w szkole podstawowej w Gminie Siemyśl i obejmowały:

1. Analizę słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń (tzw. Analiza SWOT).
2. Analizę problemów i znalezienie problemu kluczowego.
3. Hierarchię i analizę celów.

Warsztaty przeprowadzone zostały w oparciu o opisaną w załącznikach metodę ZOPP. Jej niezbędne modyfikacje - dokonywane na bieżąco – wynikały z przyczyn obiektywnych, takich jak czas, miejsce i długość trwania warsztatów oraz doświadczenia moderatorów.

12.1. Słabe strony gminy

Synteza warsztatów w Gminie Siemysł - identyfikacja słabych stron

Słaba infrastruktura:

- Zła nawierzchnia dróg (zła jakość dróg)
- Słaba sieć dróg
- Braki w kanalizacji
- Zbyt mało oczyszczalni
- Niski stopień zwodociągowania gminy
- Brak doprowadzeń gazu

Rolnictwo

- Brak koniunktury w rolnictwie
- Niedokończona melioracja gminy
- Brak zakładów rolno-spożywczych
- Rozdrobnione rolnictwo
- Brak perspektyw dla rozwoju rolnictwa

Wysoki poziom bezrobocia

- Malejąca liczba miejsc pracy (miejsc produkcyjnych)
- Malejące dochody mieszkańców gminy

Brak przemysłu (brak miejsc pracy):

- Złe zagospodarowanie budynków popegeerowskich
- Brak przetwórstwa rolnego
- Brak zakładów pracy (brak zakładów produkcyjnych)

Nierozwiązany problem gospodarki odpadami:

- Brak wylewiska nieczystości płynnych
- Brak wysypiska odpadów

Brak ludzi wykształconych:

- Brak nauczycieli języków obcych
- Niewłaściwe (niewielkie) wykształcenie społeczeństwa

Brak perspektyw rozwojowych:

- Dla młodzieży
- Dla ludzi młodych i wykształconych

Bardzo małe dochody gminy:

- Brak środków na finansowanie kultury
- Zubożenie społeczeństwa
- Brak uzbrojonych terenów pod rozwój (budowę) przemysłu i usług

Zbyt niski stopień zalesienia gminy

Brak bazy noclegowej (także gospodarstw agroturystycznych)

Położenie geograficzne

(niekorzystne położenie gminy względem innych, konkurencyjnych ośrodków)

12.2. Mocne strony gminy

Synteza warsztatów w Gminie Siemyśl - identyfikacja mocnych stron

Teren gminy ekologiczny

- Niezniszczone środowisko naturalne
- Czyste (dziewicze) środowisko przyrodnicze
- Walory krajobrazowe

Szkolnictwo (sieć szkół)

- Dobra kadra pedagogiczna
- Wysoki poziom nauki w szkołach

Produkcja zdrowej żywności

Hodowla ryb (stawy rybne o powierzchni 40,3 ha)

Kopalnie kruszyw mineralnych (żwirownie)

Dobrze rozwinięta służba zdrowia

Dobre położenie geograficzne

- Wolor klimatyczny – bliskość morza
- Ukształtowanie i powierzchnia terenu – jeziora, rzeka, czyste powietrze, lasy

Pełna infrastruktura techniczna w Trzynieku i Siemyślu (bez gazu!)

Niezły poziom telefoniczności gminy

Gmina – jako zaplecze dla Kołobrzegu

Zabytki, kościoły

Dobra współpraca z zarządem gminy

Uwagi:

Ponadto w czasie warsztatów zwracano uwagę na: patriotyzm, pracowitość, sumienność, fachowość i wykształcenie społeczeństwa, a także jego wyrozumiałość i zdolność do perspektywicznego myślenia. Ogólny poziom wykształcenia nie znajduje potwierdzenia w danych statystycznych, a pozostałe hasła mają charakter ogólny, nie dający przełożyć się wprost na cele związane z rozwojem gminy.

12.3. Analiza podstawowych problemów gminy

Synteza warsztatów w Gminie Siemyśl - identyfikacja podstawowych problemów

Podstawowym problemem gminy jest zbyt słaby budżet w stosunku do potrzeb i aspiracji społeczności gminnej. W powszechnym odczuciu jest to *“brak pieniędzy na wszystko”*. Cecha ta nie wyróżnia jednak Gminy Siemyśl w stosunku do pozostałych gmin. We wszystkich gminach obserwowany jest ogromny *“apetyt na rozwój”*, dlatego też poniższa lista problemów obejmuje także postulaty adresowane do Rządu :

Przedstawiona poniżej analiza problemów została przeprowadzona w czasie warsztatów odbytych w dniach 27 i 28 października 1999 roku w szkole podstawowej w Gminie Siemyśl.

Wysoki poziom bezrobocia

Braki w infrastrukturze technicznej:

- Zła jakość dróg powiatowych i gminnych
- Problem braku bardzo dobrej drogi Kołobrzeg – Szczecin
- Brak wodociągów
- Brak kanalizacji (co zrobić ze ściekami)
- Problem z zagospodarowaniem odpadów stałych i płynnych
- Brak gazyfikacji gminy
- Brak telefonów

Zła kondycja rolnictwa w gminie:

- Brak środków na inwestowanie w gospodarstwach rolnych
- Brak zakładów rolno-spożywczych
- Brak udziału rolników w przetwórstwie surowców
- Wyłączanie gruntów z użytkowania rolnego
- Brak giełdy rolnej
- Brak pomocy dla rolników w zakresie szukania rynków zbytu produktów rolnych
- Nie wypłacanie pieniędzy na czas po sprzedaży
- Zły system skupu zbóż i ziemioplodów
- Brak wiedzy jak poprawić opłacalność produkcji rolnej
- Brak skupu zboża wysokiej jakości
- Brak agencji skupu wieprzowiny
- Niedokończone melioracje w gminie (utrzymanie jej i inwestycje)
- Brak rekultywacji gruntów

Zbyt mała liczba zakładów pracy**Brak preferencji dla tworzenia nowych miejsc pracy:**

- Brak głębokich ulg podatkowych
- Brak kredytów i pożyczek

Zbyt niski odpis z podatku od dochodów:

- Osamotnienie gminy w dofinansowywaniu kierunków rozwoju
- Brak środków na inwestycje gminne (brak konkretnej współpracy z powiatem, np. drogi)
- Ograniczenia w finansowaniu usług komunalnych (powołanie zakładu komunalnego)
- Wysokie koszty utrzymania nieruchomości publicznych (gminnych)
- Problem zagospodarowania budynków po byłej restauracji i rozlewni wód
- Problem zagospodarowania zabudowanych nieruchomości popegeerowskich

Brak stałego i jednolitego systemu przyznawania subwencji oświacie:

- Problem dobrego dowozu dzieci do szkół – autobus
- Brak nauczycieli języków obcych
- Brak środków na utrzymanie i rozbudowę szkół
- Brak pomocy dla ludzi kształcących się

Brak promocji i dobrych przykładów działania grup producenckich**Brak informacji o warunkach rozpoczęcia działalności w zakresie agroturystyki****Złe zasady przyznawania subwencji (obniżenie podatku rolnego = obniżenie subwencji)****Brak środków na renowację zabytków****Brak środków na finansowanie kultury****Brak zalesień nieużytków i gruntów słabych klas bonitacyjnych**

Problemy zidentyfikowane powyżej a także dyskusja słabych i mocnych stron wskazują na brak zainteresowania pozostaniem na tym terenie osób i niebezpieczeństwo “ucieczki” działających już firm (“ucieczka” do gmin stwarzających dogodniejsze warunki).

12.4. Podsumowanie

Warsztaty z udziałem przedstawicieli społeczności gminy pozwalają stwierdzić, że w odczuciu mieszkańców Gmina Siemyśl jest mało atrakcyjna z uwagi na słabą infrastrukturę, słabe warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji oraz słabe warunki dla nowych inwestycji. Gospodarka w gminie jest przestarzała, a skromny budżet gminy nie pozwala zaspokoić potrzeb mieszkańców w zakresie budownictwa mieszkaniowego, ochrony zdrowia i warunków dla spędzania wolnego czasu i wychowania dzieci.

Środowisko gminy jest niejednorodne kulturowo z powodu braku wystarczającej bazy oświatowej, kulturalnej i sportowej.

Do mocnych stron i potencjałów gminy zaliczono dogodne warunki dla rozwoju rolnictwa (warunki środowiskowe i produkcję zdrowej żywności), atrakcyjne położenie geograficzne, zabytki kultury materialnej oraz istniejącą infrastrukturę w Trzynieku i Siemyślu. Warunki te stwarzają możliwość rozwoju gminy jako bezpośredniego “zaplecza” Kołobrzegu. Istnieją także warunki dla rozwoju turystyki kwalifikowanej.

Uczestnicy warsztatów uznali, że istnieją warunki organizacyjno-techniczne dla zrównoważonego rozwoju społecznego gwarantującego godziwe warunki życia i poczucie bezpieczeństwa.